

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

307

308

PROF. HAESAERT, Universiteit Gent.
HET ONDERWIJS EN HET RECHT OP DE UNIVERSITEIT.

RECHTSPRAAK.

Boetstraffelijke Rechtbank Antwerpen. — 8e Kamer. — 6 Dec. 1932. — *Concordaat. — Aanstelling als Burgerlijke Partij na indiening eener schuldvordering tijdens eene concordataprocedure. — Ontvankelijkheid.*

Rechtbank van Eersten aanleg te Hasselt. — Zetelende in handelszaken. — 18 November 1931.

Handelsrechtbank St-Niklaas. — 8 November 1932. — *Verkoop (Handelsrecht. — Betwisting nopens de kwaliteit. — Beperking. — Stipulatie op de faktuur.*

Vrederecht van Brugge. — 3e Kanton. — 16 December 1932. — *Erfdienstbaarheden. — Verplichte afsluiting. — Artikel 663 B. W. — Sleden en voorsteden. — Reeds gebouwde muur. — Vordering tot betaling van de helft der kosten. — Niet onvatkelijk.*

BESTUURLIJKE RECHTSPRAAK.

NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK.

Rechtbank van Rotterdam. — 25 Februari 1932. — *Toepasselijkheid van vreemd recht ook op de schade staatsprocedure. — Daad van executie? — Storting in papier geld.*

UIT DE PERS.

WETGEVING.

RECHTERLIJK LEVEN.

Het onderwijs en het Recht op de Universiteit

Aan de overlevering ontrouw, zal ik niet om verontschuldiging verzoeken. Mr Hennebicq is de plichtige. Hij beweert in het J. T. (11 Dec. 1932, col. 681-684) dat het met de advocatenwereld slecht gesteld is, spreekt onbevangen van een « numerus clausus » en beschuldigt terloops, met zijne gewone voortvarendheid, de Universiteiten. Of liever de hedendaagsche Universiteiten. Want vroeger, in zijn tijd, toen hij ook wat in de melk te brokkelen had, was het anders: Picard en hij zorgden er voor; de Goden weten het; misschien waren de menschen toen reeds te verstrooid om er veel van te hebben gemerkt; waarschijnlijk ging het toen al niet beter, en zoo vind ik den steenworp ongelegen en zelfs iets onbescheiden. Daar waar echter het oudere geslacht, eens te meer, te kort schoot en zich paaide met woorden, moeten wij aan 't werk. Want in zooverre heeft Mr Hennebicq gelijk: zonder het vergaan van de wereld, — al is het ook de advocatenwereld —, in te roepen, geef ik grif toe dat het met programma, methode en leerkrachten niet in den haak zit.

a) het vroegere programma was laakbaar; het was afkeurenswaard, doch slechts secundum quid; het nieuwe, dat van 21 Mei 1929, heeft in het teratologische een soort absoluutheid bereikt. Over bijzonderheden zal ik, uit plaatsgebrek, niet uitweiden. De rooster, voor de examinandi welke de graden van doctor in de rechten of van licentiaat in het notariaat wenschen te verkrijgen, omvat, nevens de traditioneele wijsgeerige en letterkundige vakken: het natuurrecht, de encyclopedie van het recht, de instituten van het Romeinsche recht, de geschiedkundige inleiding tot het burgerlijk recht. Zulk een ongelijksoortig mengsel moest op een ontploffing uitloopen: deze is niet uitgebleven. Verbeeld u den gemoedstoestand van een candidaat, aan wien de leeraar in de zede leer vraagt naar de drie bewijzen van God's bestaan: — het fysisch-teleologische, het kosmologische, het ontologische a. u. b., — en die een oogenblikje later aan den professor in het Romeinsche recht de strikte voorwaarden van koop-, verkoop moet diets maken. God en emptio-venditio komen duchtig gehavend uit de ergerlijke confrontatie, die voor de folterende partijen geschiedt in een atmosfeer van schade-freude. Want de metaphysicus vraagt zich af hoe men het toch ernst kan maken met de verplichting des verkoopers die in hoofdzaak zijn tweërlei: levering en vrijwaring; vergeet de recipiendaris er

ééne, dan vindt hoogergenoemde de leemte zoo kwaad niet, wel integendeel: ze wijst op een echt misprijzen der aardsche goederen; en de jurist blijft ijzig koud of begint voor den student een beetje waardeering te voelen, wanneer deze laatste struikelt over Kant en zijn antinomieën. De voorlaatste akte der comédie speelt zich af tijdens de beraadslaging. De niet-juristen vormen er de groote meerderheid: ze stellen halsstarrig een rechtskundig vak, b.v. de instituten, op den zelfden voet als ieder ander. De nuchtere civilist, — de rechtskundige kop bij uitnemendheid, — die een instinktmatigen hekel heeft aan alle woordenkramerij, zakt wegens de logica of de geschiedenis, terwijl de literarisch aangelegde droomer, die in het recht niet wel tehuis is en er zich nooit heel lekker zal voelen, slaagt cum laude. Het recht, alias de toekomstige klant, wordt het kind van de rekening: dit is het laatste bedrijf.

Deze misselijke toestand is de uitkomst van een vergelijk getroffen tusschen de aanhangers van de vermeende en zoo gezegde algemeene cultuur, en de specialisten. Feitelijk hadden bedoelde culturalisten niets met het geval te doen. Onze studenten behoeven een algemeene cultuur op gebied der sociale wetenschappen, en niet een futlooze herhaling van allerlei, dat ze reeds vroeger hebben doorgewerkt en dat ze gemakkelijk kunnen oprisssen door eigen lektuur. Blijven nog over: logica en zielkenden. Mij goed, onder voorbehoud dat ze gedoceerd worden met het oog op de bijzondere behoeften der toehoorders, welke dicht bij het leven staan: schermen met Barbara en Celarent, piekeren over zoo iets als het geheugen — op-zich-zelf is voor deze jongelui tijdverlies.

Een programma, in den door mij gewenschten geest, heb ik, in 1926, veropenbaard en verdedigd met motiveering en passende bibliographie. Het bedroeg n.l., in de candidatuur, sociologie, staatshuishoudkunde, algemeene en bijzondere psychologie in verband met de criminologie, beginselen der wijsbegeerte van het recht, geschiedenis van het recht met inbegrip van het Romeinsch recht; het wees beslist de literatuur en aanverwante vakken af.

Met het doctoraat is het beter gesteld, waarschijnlijk omdat het moeilijk was aan het bestaande te tornen. Wel had ik graag een plaats zien inruimen aan de juridische methodologie naar den trant van Geny en Perreau. De wetgever be-

perkte zich er toe, als nieuwigheid, keuzevakken en praktische oefeningen voor te schrijven. Beginselmatic moet men zijn initiatief goedkeuren, — al zal de toepassing niet van een leien dakje gaan.

b) de methode is ontegenzeggelijk de scholastieke, met, naar verre reizigers vertellen, Oosterschen inslag: dikteeren en opzeggen, als voor den Koran. De leeraar heeft echter vrij veld en kan op eigen hand verbeteren. Ik heb dan ook een experiment ingesteld dat ik voorzichtig en geleidelijk op mijn verschillende leergangen toepas, van af de sociologie, waar een dertigtal toehoorders college loopen, tot op het natuurrecht dat door een zeventig studenten wordt gevolgd. Buiten het algemeen overzicht der stof, dat ik me voorbehoud, krijgt ieder student zijn werk; hij behandelt het onder mijn toezicht en legt het dan aan zijn makkers voor. Wat betreft de kleine vergaderingen, diept elk afzonderlijk zijn onderwerp uit; zijn de toehoorders te talrijk, dan worden ze in groepen ingedeeld, en iedere groep bestudeert, na behoorlijke verdeeling der stof, een ruimer vraagstuk. Als inleiding geef ik altijd een korte uiteenzetting over wetenschappelijke methodologie: ze behelst lezen, beoordeeling van een auteur, stofverzameling, opmaken van steekkaarten en bibliographie, vorming van de karthotheek, uitleg en gebruik van de decimale indeeling, materieel opstel van een studie, enz.

De uitslagen schijnen gunstig en de voordeelen liggen voor de hand: samenwerking tusschen professor en student, belangstelling, aktief zoeken, assimilatie van een werkmethode, automatische schifting van goede en minderwaardige elementen, die met meer zekerheid kunnen geweerd dan door het examenstelsel nog verdedigd door Mr Hennebicq.

Het uiteindelijke doel is afschaffing van de lezing ex cathedra, die vervangen moet worden door Seminariearbeid. Misschien wordt eens het met recht verafschuwde examen overbodig.

c) de regeering heeft het gemunt op goedkope leerkrachten. Ze vergeet dat een leeraar bij de Universiteit, theoretisch, is en moet zijn wat men ten onzent noemt een competentie. Een bevoegd rechtskundige wint echter, in de wereld, zonder veel de handen uit de mouwen te steken, twee of drie maal meer dan het bedrag van de gebruikelijke jaarwedde, en het tienvoud, met wat inspanning en geluk. Hier zit hem de knoop. De regeering hakt hem door; zeker benoemt ze liefst een bevoegd man; om hem over te halen, laat ze hem toe naar hartelust te praktizeeren, met het gevolg dat, voor hem, de Universiteit een klant te meer is.

Deze uitweg, het hoeft geen betoog, heeft de studenten al evenmin als de wetenschap gediend. Twee zware beroepen tegelijkertijd uitoefenen is een werk van de andere wereld: niemand houdt het uit. Studenten tot wetenschapsmensen opleiden eischt reeds veel zorg; zich zelf op de hoogte houden nog meer; want een

rechtsgeleerde mag zijn belangstelling niet beperken tot zijn specialiteit: hij moet ze, om ze te begrijpen en te beheerschen, hare juiste plaats weten te geven in het geheel der sociale wetenschappen: iedere dag der week is nog te kort, en men mag er niet aan denken iets anders te zijn dan een professor die professeert. Men kan er vrede mede nemen, vooral uit een zedelijk oogpunt. Deze houding valt niet altoos mee: wetenschap verleent zelden prestige en invloed, en, in Vlaanderen, is de goe gemeente nog verstrengheld in vulgarisatie; de naam gaat naar den professor - advocaat - schepene - volksvertegenwoordiger - beheerder, die een woordje kan zeggen bij de overheid en soms iets uitgeeft « voor het volk ». Wetenschap kost geld: boeken zijn uitermate duur en veroorzaken, met December, een gat in de huiselijke begroting. Voor relatieve armoede zou men wel vereffening kunnen zoeken en vinden: een intellectueel is al met wat erkenning, wat tegemoetkoming, wat genegenheid tevreden; het ministerie denkt er niet aan, en de Minister lapt het doorgaans, als ik het ongedwongen zeggen mag, aan zijn zolen.

Langzamerhand en met de duurre, krijgt de professeeerende professor een indruk alsof men hem voor den aap houdt; het schiet hem even te binnen dat een plaat op zijn deur van nut zou kunnen worden: immers meer dan adviseeren zal hij niet doen, en dat mag inderdaad wel, dat is zelfs deugdelijk; op een goeden dag prijkt de plaat op de deur, en dat de meester-hoogleraar ontvangt van zoo laat tot zoo laat; de adviezen blijven niet uit, de pleidooien volgen, de balie, het stafhouderschap ook, en de Universiteit is weldra een klant geworden als iedere klant, met dit verschil dat voor haar, de vaste klant, langzamerhand de belangstelling verslijt.

Tenzij men blijft volharden, en, gelijk een heilige, aan alle aardsche genietingen verzaakt. De keus vooronderstelt — meer nog dan een grensloze, misschien perverse liefde voor de wetenschap of een zekere hardvochtigheid tegenover de familie, — een eenvoud (een onnoozelheid), een zuiverheid, een wijsheid, die... we mogen van den mensch niet vergen boven de menschelijke krachten. Maar zonder toewijding gedijt de Universiteit niet en zijn programma en methode, ook de beste, waardeloos.

Prof. HAESAERT,
Universiteit Gent.

BELANGRIJK BERICHT

Onze abonnés worden dringend verzocht den prijs van hun abonnement, zijnde 100 fr., te storten op de postcheckrekening van het "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD" N° 3185.22, zulks om onnuttige inningskosten te vermijden. —

RECHTSPRAAK

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK ANTWERPEN

8° KAMER — 6 DECEMBER 1932

Voorzitter: M. J. Castelein
Rechters: M.M. H. Van der Donckt
en E. Laureyssens
O. M.: M. H. Sabbe

CONCORDAAT. — AANSTELLING ALS
BURGERLIJKE PARTIJ NA INDIENING
EENER SCHULDVORDERING TIJDENS EENE
CONCORDAATSPROCEDUUR. — ONTVAN-
KELIJKHEID.

Het is geoorloofd, na indiening eener schuldvor-
dering tijdens eene concordataprocedure, zich
aan te stellen als burgerlijke partij in een ver-
volgwegens uitgifte van een check zonder
voorraad. Dergelijke aanstelling is niet in strijd
met het principe « non bis in idem ».

N. en C. Boost t/ M. B...

Gehoord de burgerlijke partij in hare
middelen en besluiten;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn
advies;

Gehoord de betichte in zijne middelen
van verdediging;

Gezien de besluiten der Burgerlijke par-
tij en deze van betichte genomen ter zit-
ting van 22 November 1932;

Aangezien betichte vervolgd wordt,
hoofdens te Antwerpen; met voorweten,
zonder toereikende, voorafgaande en be-
schikbare dekking onder meer en in dato
van 14 November 1931 een check ten be-
drage van 10.000 fr. uitgegeven te hebben
ten voordeele van de Maatschappij in ge-
zamenlijken naam N. & C. Boost;

Aangezien deze maatschappij zich in
zake aanstelt als burgerlijke partij maar
dat betichte beweert dat zij niet ontvan-
kelijk zou zijn om rede zij bij zijne con-
cordaatsaanvraag alreeds eene schuldvor-
dering heeft ingediend dewelke door het
vonnis dat het concordaat toekende wordt
aangenomen voor het aangegeven bedrag;

Dat betichte hier van afleidt dat door
het aanstellen van gezegde Maatschappij
als burgerlijke partij er dubbel gebruik
zou zijn van een en zelfde vordering, en
verkenning van het rechtsprincipe « non
bis in idem »;

Aangezien echter het voorbrengen in
aannee eener schuldvordering tijdens
een concordataprocedure alleen voor ge-
volg heeft het recht van stemmen te ge-
ven op de concordataire vergadering, en
dat, na de aanname en na de stemming de
schuldeischer zoowel als de schuldenaar
het recht behoudt de schuld te wijzigen
of te betwisten (Handelsrechtbank Oos-
tende, 21 April 1898, P. 1900, III, 190.
Handelsrechtbank Antwerpen, 7 Septem-
ber 1897, P. A. 1897, 434);

Aangezien dus er nog geen bindend von-
nis bestaat tusschen den betichte en de
burgerlijke partij;

Aangezien anderzijds het recht om op
te treden als burgerlijke partij in eene
strafprocedure uitgeschreven is voor alwie
door het vervolgde misdrijf is benadeeld
en dat aan dien regel geen uitzondering is
te vinden bij een vervolg voor uitgifte van
checks zonder voorraad;

Aangezien overigens het zich aanslui-
ten bij de procedure die geschiedt ter
Koophandelsrechtbank en de aanstelling
als burgerlijke partij alhoewel beide eerst
of laatst op ontzadiging kunnen uitlo-
pen dan toch geenszins te aanzien zijn als
twee rechtsplegingen hebbende een en
zelfde voorwerp en waarvan de laatste bij-
gevolg als makende dubbel gebruik van
eene vorige zou te verwerpen zijn. (Zie
Arrest Beroepshof Brussel 26-10-1932,
Rechtskundig Weekblad 13-11-1932, col.
173, 174, 175);

Om deze redenen:

Rechtdoende tegensprekelijk;

Verklaart de Burgerlijke Partij ont-
vankelijk in haren eisch en legt aan be-
tichte op tegenover dezen eisch zijne mid-
delen in te brengen ten gronde;

Verwijst den betichte tot de kosten van
het incident.

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE HASSELT

Zetelende in Handelszaken

18 NOVEMBER 1931

Voorzitter: M. Bijvoet
Rechters: M.M. Cox en Portmans
Pl.: Mr Geeraets en Mr Gruyters

I. In handelszaken wordt een overeenkomst als
bewezen aanzien indien het kontrakt enkel door
de koper werd ondertekend terwijl de verkoo-
per echter de verkochte waar ten gepasten
tijde heeft aangeboden.

II. Het opleggen van den eed vóór de Handels-
rechtbank moet schriftelijk gedaan worden
door de partij zelf of door een gevolmachtigde,
drager van een schriftelijke en speciale vol-
macht.

III. Ingevolge art. 145 van het W. van Burger-
lijke Rechtsvordering, kan een onderzoek naar
de echtheid van geschriften geschieden door
titels, deskundigen of getuigen. De Rechtbank
kan deze verschillende middelen van bewijs te-
gelijkertijd toelaten.

N. V. Crédit Industriel et Automobile Liégeois
c/ Vanden Hoeck-Smeets

Aangezien de eisch strekt tot betaling
eener snijmachien « Sast » ter waarde van
6800 frank alsmede tot betaling eener bal-
lans van hetzelfde merk, ter waarde van
2800 frank, vermeerderd met de verschul-
digde overdrachtstaksen en de kosten;

Aangezien aanlegster tot staving harer
bewering twee koopkontrakten voor-
brengt, afgenomen door haar vertegen-
woordiger op 25 Mei 1931 (waarvan de
rechtbank de registratie beveelt tegelij-
kertijd van dit vonnis), welke koopkon-
trakten beiden het handteeken van ver-
weerder zouden dragen;

Aangezien deze laatste ten stelligste
ontkent bedoelde koopkontrakten getee-
kend te hebben en er bijvoegt dat, indien
hij deze geteekend had, het nog niet zou-
de bewezen zijn dat er een overeenkomst
zoude bestaan zulks bij gebrek aan het
door artikel 1325 B. W. vereischte dubbel,
of bij gemis aan de goedkeuring vereischt
door artikel 1326, en in alle geval ten ge-
volge van de afwezigheid van aanleggers
handteeken onder bedoelde kontrakten;

Aangezien beide partijen handelaars
zijn; dat bijgevolg het nakomen der voor-
waarden in voormelde artikelen aange-
haald niet hoofdzakelijk vereischt wordt
als bewijs der getroffen overeenkomst;

Aangezien aanlegster op eersten Sep-
tember 1931, door deurwaarder Willems van
Hasselt, ter uitvoering van bovengemelde
overeenkomst en het snijmachien en de bal-
lans ter woning van verweerder heeft doen
aanbieden;

Aangezien dit aanbod van harentwege
het bewijs daargestelt dat aanlegster, voor
wat haar aanging, de verplichting had
aangegaan deze overeenkomsten na te le-
ven; dat overigens het voorbrengen dezer
kontrakten en de bewoordingen ervan,
namelijk dat eischeresse verklaart te ver-
koopen aan verweerder die zulks aan-
vaardt, de eenzijdigheid der verbintenissen
insluit;

Aangezien verweerder bijgevolg gehou-
den zal zijn de verplichtingen na te komen
welke hem door de kontraktanten werden
opgelegd voor het geval dat het zal bewezen
worden dat deze zijn handteeken dra-
gen.

Aangezien dienaangaande aanleggers
raadsman aan verweerder in onderge-
schikte orde den beslissenden eed oplegt;

Aangezien dezen eed, bij toepassing van
artikel 2044 B. W. schriftelijk moet op-
gelegd worden door aanlegster in persoon
of door haren daartoe aangestelden ge-
volmachtigde;

Aangezien de raadsman van aanlegster
voor de handelsrechtbank niet gemachtigd
is uit eigen beweging dezen eed op te leg-
gen, wanneer zooals hier het geval zich
voordoet, niet schriftelijk bewijst dat hij
hiertoe bijzondere opdracht ontving van
wege de aanlegster;

Aangezien doordien, deze vraag zooals
zij werd voorgebracht, niet ontvankelijk
is;

Aangezien het onderzoek naar de ech-
theid der geschriften, op voet van artikel
195 W. B. burgerlijke rechtspleging, bij
middel van titels, van deskundigen of van
getuigen moet gedaan worden;

Aangezien het aan de beoordeling der
rechtbank is overgelaten welke bewijsvoe-
ring tot dit onderzoek dient aangenomen
te worden ter ontdekking der waarheid;
Aangezien aanlegster vraagt om, door

alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen,
te mogen bewijzen, dat het handteeken
« Van den Hoek-Smeets » wel degelijk
door verweerder geschreven werd;

Aangezien dit feit ter zake dienend
blijkt te zijn en dat het bewijs ervan uit-
drukkelijk wordt toegelegd door artikel
211 W. B. burgerlijke rechtspleging;

Aangezien naar luid van artikel 212 van
dit wetboek, de betwiste stukken aan de
getuigen zullen voorgelegd worden, en dat
artikel 196 aan de rechtbank de verplich-
ting oplegt het overleggen dezer stukken
ter griffie voor te schrijven;

Aangezien ter bevordering van het rech-
terlijk beleid, en om alle mogelijke ver-
traging der uitspraak te voorkomen, als-
mede om het ontdekken der waarheid te
verzekeren, eveneens een onderzoek door
deskundigen dient bevolen te worden;

Aangezien deze beide bewijsvoeringen
gezamenlijk voor den aan te stellen rech-
ter-commissaris kunnen plaats vinden,
aan wien door artikels 201 en 204 W. B.
burgerlijke rechtspleging het recht voor-
behouden wordt dag en uur te stellen voor
het voorleggen der vergelijkingstukken;

Om deze beweegredenen:

De rechtbank zetelende als koophandels-
rechtbank;

Verklaart zich bevoegd;

En alle andere beslitselen verwerpen-
de,

Zegt in rechte dat verweerder zal ge-
houden zijn tot betaling der gevraagde
sommen voor het geval dat het zal bewezen
zijn dat hij het was die zijn handtee-
ken onder beide koopkontrakten plaatste;

Verklaart de vraag tot eedoplegging,
zooals zij werd ingediend niet ontvanke-
lijk; en, alvorens uitspraak te doen over
de echtheid der betwiste handteekens, be-
veelt dat er zal overgegaan worden tot een
onderzoek naar de echtheid der handtee-
kens geplaatst onder beide koopkontrak-
ten bij middel van titels, deskundigen en
getuigen, vóór den heer rechter Cox, daar-
toe aangesteld als rechter-commissaris;

Beveelt dat te dien einde beide koop-
kontrakten samen met dit vonnis zullen
geregistreerd worden, en na vervulling
der pleegvormen voorschreven bij artikel
196 W. B. burgerlijke rechtspleging, ter
griffie in bewaring zullen overgelegd wor-
den;

Noemt als deskundigen, zoo de partijen
er geen anderen aanstellen of zich niet
vergenoegen met de aanstelling van een
hunner, de heren 1° Hansay, archivaris;
2° Lina, bijgevoegd archivaris; 3° Vander-
straeten Constant, deskundige in geschrif-
ten, allen te Hasselt wonende, die den eed
in handen van voormelden rechter-com-
missaris zullen afleggen;

Machtigt aanlegster om door getuigen
te bewijzen dat het handteeken « Van den
Hoek-Smeets » wel degelijk door verweer-
der, onder gemelde koopkontrakten ge-
schreven werd, benevens het tegenbewijs
ten gerieve van verweerder;

Behoudt de kosten voor.

HANDELSRECHTBANK ST-NIKLAAS

8 NOVEMBER 1932

Voorzitter: M. De Cleene
Referendaris: M. Thuybaert
Pl.: Mr J. Van Haelst en Mr W. Van Gerven

VERKOOP (HANDELSRECHT) — BETWIS-
TING NOPENS DE KWALITEIT — BEPER-
KING — STIPULATIE OP DE FAKTUUR.

Een op de faktuur voorkomende stipulatie, vol-
gens dewelke alle betwistingen moeten vorge-
bracht worden binnen een bepaalden tijd, is
geldig.

Indien voor het nagaan der kwaliteit zekere
proefnemingen vereischt zijn, moet die termijn
verlengd worden in de mate die noodig is om
den koper toe te laten deze proefnemingen te
doen (impliciet aangenomen).

Passemiers c/ Leroy

Aangezien gedaagde de betaling weigert
bewerende dat de geleverde koopwaren
niet deugdelijk zijn en niet beantwoorden
aan het doel waarvoor zij gekocht zijn;

Aangezien blijkt en overigens door ge-
daagde niet wordt betwist dat de faktuur
die hem met de koopwaren werd afgele-
verd en die hij zonder protest of voorbe-
houd aanvaard heeft vermeldt: Alle rekla-
maties moeten geschieden binnen de acht
dagen;

Aangezien de kwestieuze waren geleverd
werden den 27 Mei, 't zij meer dan
5 maand geleden;

Aangezien gedaagde niet het minste
bewijs voorgelegt of aanbiedt dat hij
binnen de 8 dagen der levering zijn bezwa-
ren heeft doen gelden;

Aangezien de rechtspraak beslist dat
wanneer partijen overeenkomen dat geen
rekening zal gehouden worden met rekla-
matien die niet binnen de acht dagen der
levering gedaan worden, men moet aanne-
men dat deze bepaling geldt voor alle
soorten bezwaren welke de aard ervan
moge zijn (Beroepshof Gent, 27 Juni 1897
Jur. Com. Fl. 1891, blz. 117);

Aangezien, zelfs in de veronderstelling
dat bedoelde clause niet kan ingeroepen
worden wanneer het gaat over waren
waarvan de deugdelijkheid alléén kan na-
gegaan worden bij middel van proefne-
mingen voor het doen derwelke een zekere
tijd van noode is, de reklamatien van
gedaagde nog onontvankelijk zouden zijn
daar niet aan te nemen is dat gedaagde
5 maanden noodig had om tot de ontdek-
king te komen dat de verfininstallatie door
aanlegger geleverd niet bruikbaar was.
Dat het tegenovergestelde beslissen, recht-
streeks zou indruischen tegen artikel 1648
B. W. hetwelk bepaalt dat de rechtsvor-
dering spruitende uit koopvernietigende ge-
breken door den koper moet worden in-
gespannen binnen een korten tijd volgens
den aard der gebreken en volgens de ge-
bruiken der plaats waar de verkoop is
geschied;

Aangezien eindelijk de reklamatien van
gedaagde des te meer als onontvankelijk
voorkomen dat aanlegger beweert, zonder
hierin door gedaagde te worden tegenge-
sproken, dat laatstgenoemde of zijn onder-
geschikten zonder eenige controle vanwe-
ge aanlegger aan de kwestieuze verfin-
installatie hebben kunnen werken of gewerkt
hebben, zoodat thans niet meer kan uit-
gemaakt worden voor 't geval het zou
bewezen zijn dat de installatie werkelijk
geen voldoening geeft, wie daaraan van
aanlegger of gedaagde schuld heeft;

Aangezien in die omstandigheden niet
kan ingegaan worden op het verzoek van
gedaagde om een deskundig onderzoek te
bevelen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle tegenstrijdig besluit-
selen verwerpende, verwijst gedaagde om
aan aanlegger te betalen de som van
11.464,88 frank met de intresten en de
gerechtskosten.

VREDEGERECHT VAN BRUGGE

3e KANTON — 16 DECEMBER 1932

Voorzitter: M. A. de Neckere, Vrederechter
Pl.: Mr Louis Vander Meersch en
Mr L. B. Vanden Bussche

ERFDIENSTBAARHEDEN — VERPLICHTE
AFSLUITING — ARTIKEL 663 B. W. — STE-
DEN EN VOORSTEDEN — REEDS GEBOUW-
DE MUUR — VORDERING TOT BETALING
VAN DE HELFT DER KOSTEN — NIET ONT-
VANKELIJK.

SCHEIDSMUUR VOOR DE HELFT OP
BUURMAN'S GROND GEPLAATST — GEEN
PROTEST VAN DEN GEBOUW — STILZWI-
GENDE OVEREENKOMST — GEEN TOEPAS-
SING VAN ARTIKELS 546 EN 555 B. W.

In steden en voorsteden is de afsluiting verplich-
tend. Onafhankelijk van elke administratieve
beslissing bepaalt de rechter welke gemeenten
stad of voorstad zijn. (1)

De badstad Knoke is stad in den zin van artikel
663 B. W.

Hij die, om zijn eigendom te omheinen, op eigen
kosten, een muur heeft laten bouwen, zonder
vooraf met zijn geboor een overeenkomst af
te sluiten nopens zijn bijdrage in de kosten,
heeft geen vordering om nadien de helft der
kosten te verhalen. (2)

De eigenaar die, zonder eenig protest te laten
hooren, een scheidsmuur voor de helft op zijn
grond heeft laten plaatsen, kan deze muur niet
meer laten afbreken.

Artikels 546 en 555 B. W. hebben alleen betrek-
king op den uitgewonnen derde en kunnen niet
ingeroepen worden door een eigenaar op wiens
grond de helft van een scheidsmuur geplaatst
werd met zijn stilzwijgende toestemming.

De aldus op buurmansgrond geplaatste muur
blijft eigendom van den bouwer en kan alleen
overgenomen worden in de voorwaarden voor-
zien bij artikel 661 B. W.

Bassens c/ Van Renterghem

Overwegende dat de vordering in hoofd-
zaak ertoe strekt, den verweerder te hoo-
ren verwijzen aan aanlegger te betalen de
som van 2208,90 fr., zijnde de helft van
den prijs door den aanlegger betaald voor
het bouwen van een muur op de schei-
dingslijn hunner eigendommen te Knoke
in November 1930;

dat verweerder, bij wedereisch, vraagt
dat de aanlegger ertoe zou verwezen wor-
den den muur te doen verdwijnen en de
erven in hun vorigen staat te herstellen,
daar de muur zonder zijn toestemming,
voor de helft op zijn erf werd gebouwd;
En in ondergeschikte orde, dat aanleg-
ger, als bezitter te kwader trouw, zou ver-

wezen worden op grond van artikel 546 en 555 B. W. aan verweerder B..., het gedeelte van den muur dat op zijn erf gebouwd is af te staan zonder vergoeding, daar hij geen meerderwaarde aan zijn erf gegeven heeft;

Nopens den hoofdeisch:

Overwegende dat de wet niet bepaalt welke gemeenten als stad moeten beschouwd worden noch aan welke kentekenen men de stad erkent;

dat de kwestie dus een zuivere feiten-kwestie is;

dat dit onderscheid zuiver burgerlijke belangen beslecht en dat de rechter er dus moet over oordeelen onafhankelijk van elke administratieve beslissing;

dat Knocke, spijs zijn gering aantal vaste inwoners, door zijn badstadvoorkomen, door zijn openbare inrichtingen en door het groot aantal zijner woningen, ten minste in het aaneengebouwd gedeelte der gemeente, als stad moet beschouwd worden in den zin van artikel 663 B. W.;

Overwegende dat de wet, in de steden en voorsteden, wel toelaat aan elken eigenaar, zijn gebuur te dwingen bij te dragen tot het bouwen van een mandeeligen muur, daar waar geen voldoende afsluiting bestaat; doch dat zij geen vordering geeft aan hem die op eigen kosten een scheidsmuur gebouwd heeft om de helft der gedane kosten op zijn gebuur te verhalen;

dat inderdaad de gedwongen afsluiting, niet alleen uitzondering maakt op het gemeen recht dat aan elken eigenaar toelaat over zijn eigendom naar eigen goeddunken te beschikken, maar zelfs in tegenstelling is met de grondbeginselen van het erfdiensbaarhedenrecht waar ze op twee naburige erven een wederzijdschen last laat rusten en tevens den aanpalenden eigenaar een verbintenis oplegt om iets te doen, dan wanneer de erfdiensbaarheden, uit hun aard, alleen een verbintenis om iets niet te doen medebrengen;

dat deze zeer uitzonderlijke bepaling voor geen uitbreiding vatbaar is;

dat gevolglijk, hij die, om zijn eigendom te omheinen, op eigen kosten een muur heeft laten bouwen, zonder voorafgaandelijk met zijn gebuur een overeenkomst af te sluiten nopens zijn bijdrage in de kosten, geen vordering meer heeft om hem te dwingen de helft van den muur en de helft van den grond waarop de muur gebouwd is te betalen;

dat in onderhavig geval, geen overeenkomst nopens de bijdrage van verweerder heeft bestaan, vermits de aanlegger ons verzoekt het bedrag dezer bijdrage te bepalen en zich daartoe op geen overeenkomst beroept;

dat het onverschillig is of, zooals aanlegger beweert en verweerder loochent, een bouwkundige door beiden werd gelast om een raming te maken van de bouwkosten van den muur, zoolang als niet blijkt dat beide partijen vooraf beloofd hadden de raming te aanvaarden, ofwel dat zij ze nadien goedgekeurd hebben;

dat de eisch van aanlegger dus ongegrond is;

Nopens den wedereisch:

Overwegende dat de bijdrage die een eigenaar van zijn gebuur kan eischen voor het bouwen van een gemeene scheidsmuur, naar algemeene opvatting bestaat uit de helft van de kosten en ook de helft van den noodigen grond;

dat op die wijze, in steden en voorsteden, de eigenaar die zich wil omheinen, zijn gebuur kan dwingen den muur voor de helft op zijn grond te laten bouwen;

dat men kan beweren dat ook deze bijdrage vooraf zou moeten opgeëischt worden zoowel als de geldelijke; dat overigens niemand zijn eigen zaak mag berechten en dat de aanlegger dus geen recht zou gehad hebben den muur voor de helft op het erf van verweerder te plaatsen zonder zijn toestemming;

Overwegende dat, zelfs als deze rede-neering opging, de wet voor deze toestemming geen enkelen vorm voorschrijft; dat ze dus zelfs stilzwijgend mag gegeven worden en dat ze kan blijken uit feiten en omstandigheden;

dat verweerder B..., door aanlegger V. R... alle toebereidselen heeft zien maken om den muur te bouwen, dat hij hem heeft zien graven op zijn bodem, dat hij hem den bestaanden betonplatenmuur heeft zien wegnemen, dat hij de bouwwerken zelf dag aan dag heeft kunnen nagaan vermits de kwestieuze muur vlak bij zijn woning werd gebouwd en hij er dagelijks meermalen moest voorbijgaan;

dat verweerder B..., aanlegger op wedereisch, geen het minste protest heeft

laten hooren tot meer dan een half jaar nadien, toen hij zelf gedagvaard was;

dat hij dus onbetwistbaar stilzwijgend toegestemd heeft in de hem wettelijk opgelegde levering van de helft van den grond noodig voor het bouwen van den scheidsmuur;

dat deze grond dus weliswaar zijn eigendom blijft, doch dat hij door overeenkomst bestemd is om de helft van den scheidsmuur te dragen;

Overwegende dat artikelen 546 en 555 B. W., die door verweerder B... worden ingeroepen, alleen toepasselijk zijn op den «uitgewonnen derde»;

dat uit bovenstaande overwegingen blijkt, dat de aanlegger gehandeld heeft op grond van een overeenkomst en dat hij dus niet mag beschouwd worden als een derde bezitter; dat den muur dus eigendom blijft van aanlegger en dat verweerder hem alleen mag overnemen in de voorwaarden door artikel 661 van het burgerlijk wetboek voor de overname der mandeeligheid van scheidsmuren gesteld;

dat de wedereisch dus ongegrond is;

Om deze redenen:

Wij... Vrederechter van het 3^e Kanton te Brugge, wijzende tegensprekelijk en in eersten aanleg;

Zeggen voor recht dat de grond van verweerder, waarop den muur voor de helft gebouwd is, zijn eigendom blijft, doch bestemd blijft voor het dragen van den scheidsmuur;

Zeggen voor recht dat de muur vollen eigendom blijft van aanlegger Van R..., en alleen kan overgenomen worden in de voorwaarden voorzien bij artikel 661 van het burgerlijk wetboek;

Wijzen den aanlegger af van zijn eisch en den verweerder van zijn wedereisch;

Verwijzen den aanlegger tot de kosten van het geding;

Verklaren het vonnis uitvoerbaar spijs hoger beroep en zonder borgstelling.

NOTA.

(1) Burg. Rb. Brussel 26 Mei 1880, B. J. 1880, 1337. — Burg. Rb. Antwerpen 12 Maart 1875, Pas. 1876, III, 175 (Berchem, voorstad). — Burg. Rb. Verviers 20 October 1890, Pas. 1891, III, 145 (Spa). — Burg. Rb. Ieper 6 Maart 1895 Cl. & B. XLIII, 332, (Wervicq). — Burg. Rb. Brussel 20 Februari 1900, Pas. 1900, III, 294. — Burg. Rb. Mechelen, 26 Maart 1900, Pas. 1900, III, 295. — Burg. Rb. Namen, 19 Juni 1900, Pas. 1902, III, 108. — Burg. Rb. Antwerpen, 18 Maart 1907 (Boom, stad), Rec. Batim. 1909, 141.

(2) Verbreking, 5 November 1885, Pas. 1885, I, 269. — Burg. Rb. Brussel, 9 Januari 1889, Pas. 1889, III, 89. — Burg. Rb. Mechelen, 14 Februari 1889, Pas. 1889, III, 241; 28 Februari 1883, J. T. 1885, 544. — Burg. Rb. Verviers, 8 Februari 1882, Cl. & B. XXXI, 356. — Burg. Rb. Verviers, 15 December 1886, Pas. 1887, III, 199. — Burg. Rb. Brussel, 29 Januari 1913, B. J. 1913, 342. — Beroepsh. Brussel, 3 Juni 1909; P. P. 1909, 1265.

Bestuurlijke Rechtspraak

GEMEENTERADEN. — DEYNZE. — VERVALLENVERKLARING. — DOMICILIE. — HERVORMING EENER BESLISSING DER DEPUTATIE VAN DEN PROVINCIALEN RAAD VAN OOST-VLAANDEREN.

Wanneer een kiezer — in casu tevens Gemeenteraadslid — eene tweede verblijfplaats neemt buiten de gemeente, maar dat uit zijne verklaringen bij het opgeven van zijn tweede verblijf, en uit eene reeks vaststaande feiten blijkt dat hij zijne eerste woonst blijft behouden als de meest belangrijke, en als zetel zijner hoofdbezigheden, blijft zijn domicilie behouden daar waar hij als kiezer was ingeschreven.

ALBERT, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de beslissing d.d. 19 Februari 1932, waarbij de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen, beschikkende op een door het schepencollege van Deynze ingediende aanvraag tot vervallenverklaring, den heer Gevaert, Gustave, wegens verlies van het domicilievereischte, van zijn mandaat van gemeenteraadslid van Deynze heeft vervallen verklaard;

Gelet op het beroep, door den gouverneur der provincie op 26 Februari 1932 tegen deze beslissing ingesteld;

Herzien Ons besluit van 21 Maart 1932, waarbij een aanvullend onderzoek omtrent het domicilie van den heer Gevaert gelast werd;

Overwegende dat de stukken die werden ingediend en de verklaringen die werden afgelegd zoowel tijdens dit onderzoek als tijdens dat van de bestendige deputatie er van laten blijken dat, zoo M. Gevaert, sedert April 1926, een verblijfplaats in Zulte heeft genomen, aldaar in een eigen huis woont en er een kiekenkwekerij uitoebaat, hij niettemin over zijn vorige woning in Deynze is blijven beschikken en er alleen een concierge heeft in geplaatst; dat de heer Gevaert schriftelijk verzekert er met zijne echtgenote regelmatig twee of drie maal in de week te verblijven en te logeeren en er ook zijn vrienden en partijgenooten te ontvangen; dat de nauwkeurigheid dezer bewering, die door het schepencollege van Deynze betwist, doch integendeel door derde personen bevestigd wordt, niet op afdoende wijze is kunnen ontzenuwd worden; dat het diensvolgens niet genoegzaam bewezen is dat de heer

Gevaert opgehouden heeft een werkelijke woning in Deynze te bezitten;

Overwegende, aan den anderen kant dat, niettegenstaande het bestaan van de uitbating te Zulte, M. Gevaert nooit zijn politieke en sociale bedrijvigheid in Deynze verzaakt heeft en in deze stad steeds het ambt van afgevaardigd beheerder van de coöperatie-vennootschap «Voor Ons Recht» is blijven waarnemen; dat het arrest van het Hof van Beroep van Gent d.d. 7 April 1932, waarbij de herinschrijving van Mevr. Gevaert op de kiezerslijsten van Deynze bevolen wordt, dit ambt als het hoofdbedrijf van den belanghebbende beschouwt, zoodat het ook niet met zekerheid uitgemaakt is dat M. Gevaert het centrum van zijn belangen van Deynze naar Zulte heeft doen overgaan;

Overwegende daarenboven, dat, niettegenstaande de tegenwoordige toestand bestond sedert April 1926, geen enkel bezwaar ingediend werd tegen de goedkeuring der geloofsbrieven van belanghebbende na zijne verkiezing in October 1926; dat zoolang de huidige betwisting niet was opgevoerd het schepencollege van Deynze het niet noodig heeft geacht den heer Gevaert of zijne echtgenote van de kiezerslijsten te schrappen en dat het zonder opmerking de inschrijving van de belanghebbenden in de bevolkingsregisters, met vermelding van hoofdverblijf te Deynze, heeft behouden; dat, zoo deze feiten, op zich zelf, niet volstaan om het behoud van het burgerlijk domicilie van belanghebbende te Deynze te bewijzen, zij evenwel van den aard zijn om den bestaanden twijfel omtrent de overbrenging van de voornaamste vestiging te bekrachtigen;

Overwegende dat hetgeen voorafgaat er van laat blijken dat het overbrengen naar Zulte van het domicilie van den heer Gevaert niet met zekerheid kan bevestigd worden; dat de twijfel die blijft bestaan aanleiding moet geven tot een beslissing die gunstig luidt voor het behoud van het oorspronkelijk domicilie;

Gelet op de artikelen 65, 3^e, 76, lid 2, en 82 van de gemeentekieswet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:
Artikel 1. — Bovenvermeld beroep van den Gouverneur der provincie Oost-Vlaanderen wordt ingewilligd.

De beslissing, d.d. 19 Februari 1932, der Bestendige Deputatie van den provincialen raad van Oost-Vlaanderen wordt hervormd.

De heer Gevaert, Gustave, wordt bijgevolg in zijn functie van gemeenteraadslid van Deynze behouden.

Art. 2. — Melding hiervan dient gemaakt in het notulenboek van de bestendige deputatie op den kant van de hervormde beslissing.

Art. 3. — Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel,

den 27^e Sept. 1932.

ALBERT.

Van Koningswege:

De Minister van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid,
H. CARTON.

(Staatsblad van 6 Oktober 1932.)

NOTA. — Bij meervoudige verblijfplaatsen, beslist de rechtspraak in het algemeen in het voordeel der plaats waar de belanghebbende een openbaar ambt waarneemt. Daartegenover staat nochtans het arrest van het Hof van Verbreking van 18 Januari 1921 (Pas. 1921-1-212), waarin wordt gezegd dat een notaris, wier vrouw en kinderen wonen in eene andere gemeente dan deze zijner standplaats, zijn domicilie heeft niet daar waar hij zijn beroep uitoefent en zijne standplaats heeft, doch wel in die gemeente waar zijn gezin gevestigd is.

De Bestendige afvaardiging van den Provincieraad van Oost-Vlaanderen schijnt zich, voor hare beslissing — die bij het bovenstaand Koninklijk Besluit wordt verboden — te hebben gesteund op dit arrest. Het aanvullend onderzoek door de regering gedaan, en het arrest van het Hof van Beroep van Gent, hebben hier echter aangetoond dat het domicilie van den man nooit verplaatst werd. Vandaar dan ook zeer terecht de hervorming der beslissing der Bestendige afvaardiging.

I. V.

Nederlandsche Rechtspraak

RECHTBANK VAN ROTTERDAM

25 FEBRUARI 1932

Voorzitter: Mr. L. R. Telting

Rechtters: Mrs D. M. Paré, Dr. B. I. Zijlstra

TOEPASSELIJKEHEID VAN VREEMD RECHT OOK OP DE SCHADESTAATPROCEDURE — DAAD VAN EXECUTIE? — STORTING IN PAPIERGELD.

Nu in de hoofdprocedure onherroepelijk beslist is, dat Belgisch recht van toepassing is, geldt dit ook voor de schadestaat-procedure.

Volgens Belgisch recht kan een reeder zijn aansprakelijkheid nog beperken, zoolang door de tegenpartij geen daad van executie uit hoofde van het door haar verkregen vonnis is ondernomen. Het leggen van conservatoir beslag kan niet als een dergelijke daad van executie gelden.

De reeder kon volstaan met het deponeren van papieren franken.

De Zweedsch Vennootschap Aktiebolaget Svenska Ostasiatiska Kompaniet, te Göteborg, eischers, proc. Mr. A. C. W. Beerman, adv. Mr. W. Nolst Trenité,

tegen

de Deutsche Vennootschap Deutsche Dampfschiffahrt Gesellschaft «Hansa», te Bremen, gedaagde, proc. Mr. J. Drost, adv. Mr. J. Coert.

De Rechtbank, enz.;

In rechte:

Overwegende, dat aan dit geding is voorafgegaan eene tusschen partijen gevoerde procedure over de vraag, wie van haar schuld had aan de aanvaring;

O. dat, nadat de Rb. in haar, die procedure betreffend vonnis van 27 Mei 1925 als haar oordeel had uitgesproken, dat ten deze Belgisch recht toepasselijk was, eischers zich van dit vonnis in hooger beroep heeft voorzien ten einde een beslissing te verkrijgen omtrent de vraag, of ook de omvang der aansprakelijkheid beheerscht werd door Belgisch recht;

O. dat het Hof heeft overwogen dat de meest belangrijke reden, door appellante aangevoerd, waarom de omvang van de aansprakelijkheid niet naar Belgisch, maar naar Nederlandsch recht beoordeeld moest worden, was, dat geïntimeerden een beperking daarvan naar eenig laat staan naar Belgisch recht niet meer konden inroepen, omdat nadat appellant een conservatoir arrest had doen leggen op een te Rotterdam liggend schip, de Trautenfels, de geïntimeerden een cautie van f 900.000 hadden gesteld, zonder bij het stellen daarvan te reppen van eene beweerde beperkte aansprakelijkheid;

O. dat het Hof daarop heeft beslist dat de schadevergoedingsplicht moet worden beoordeeld naar het recht van het land, waar de aanvaring heeft plaats gevonden, — alzo hier naar Belgisch recht —, en voorts, dat in voormelde cautiestelling afstand of prijsgeven van eenig recht niet lag opgesloten of daaruit was af te leiden;

O. dat het door eischers tegen dit arrest ingesteld beroep in cassatie is verworpen;

O. dat die onherroepelijke beslissingen ook van kracht zijn voor deze procedure, die toch als schadestaat-procedure als eene voortzetting is te beschouwen van het voorafgaand geding over de aanvaring;

O. dat dus eischers ten onrechte beweert, dat nog niet zou zijn beslist, dat gedaagde alsnog op een naar Belgisch recht ten haren behoeve bestaand voorrecht van beperkte aansprakelijkheid beroep zou mogen doen, welke beslissing trouwens eischers zelve bij haar cassatieberoep als partijen bindend qualificeert;

O. dat dus ten deze Belgisch recht moet worden toegepast en thans is na te gaan of gedaagde naar de bepalingen van dit recht alsnog hare aansprakelijkheid kon beperken, toen zij zulks deed, en of zij kon volstaan met het door haar gestorte bedrag;

O. dat partijen het er over eens zijn, dat gedaagde hare aansprakelijkheid nog kon beperken, zoolang door eischers nog geen daad van executie uit hoofde van het door haar verkregen vonnis was ondernomen;

O. dat eischers zulk een daad van executie wil zien in het conservatoir beslagleggen op het s.s. Trautenfels en het daarna opheffen van dat beslag na eene door gedaagde gestelde cautie;

O. dat dit echter aan de Rb. onjuist voorkomt;

dat, daargelaten dat het Hof reeds op dit punt eene bindende beslissing heeft gegeven, in die conservatoire maatregel toch bezwaarlijk een daad van executie is te zien, zulks te minder, waar zij genomen werd op een oogenblik, dat niet alleen het bedrag, dat gedaagde aan eischers schuldig zou zijn, nog geenszins vaststond, maar bovendien het zelfs nog een vraag was, of gedaagde iets aan eischers schuldig zou blijken te zijn;

dat alzo ook het stellen der zekerheid in de plaats van het beslag, slechts betekende het verschaffen van een waarborg voor betaling van wat eventueel verschuldigd mocht blijken, en slechts beoogde opheffing van dat beslag te verkrijgen, maar geenszins, dat partijen het over de schuldvraag en eene regeling der schade eens waren geworden en daarom het beslag kon worden opgeheven;

O. dat dus gedaagde in April 1930 hare aansprakelijkheid nog mocht beperken naar de bepalingen der art. 46, 47 en 53 der ten tijde der aanvaring geldende Belgische wet, en zij dan ook afstand heeft gedaan van de vracht en behalve rente en f 5000 voor kosten, een bedrag van f 105.193.96 heeft gedeponerd als tegenwaarde van 1.513.800 Belg. frs. hetgeen overeenstemt met 200 frs per bruto ton van het s.s. Bärenfels;

O. dat eischers beweert, dat gedaagde niet met het deponeren van papieren franken kan volstaan, maar zij goudfranken had moeten storten, althans een som in Nederlandsche valuta, overeenstemmende met den koers van den frank op den dag der aanvaring, in plaats van den koers te nemen van den dag van het depot;

O. dat ook deze stellingen zijn onjuist;

dat meergenoemd art. 47 geheel algemeen spreekt van 200 frank per bruto ton van het vaartuig, zoodat uit den aard der zaak daar sprake is van die soort franken, die als wettig betaalmiddel zijn aan te merken ten tijde van het depot;

dat op 3 April 1930 — de dag, dat gedaagde het depot stortte — de papieren frank was wettig betaalmiddel krachtens art. 7 van het K. B. van 25 Oct. 1926, zoodat de Belgische rechter een dergelijk depot als de gedaagde bevrijdend zou moeten aanmerken, maar dit dan toch ook moet geschieden door den vreemden rechter, die Belgisch recht moet toepassen;

dat eischeres dit laatste wel heeft bestreden met een betoog, dat aan den vreemden rechter, ten deze meer vrijheid ware toe te kennen dan aan den nationalen rechter en eerstgenoemde eene wanverhouding tusschen de waarde van het depot en het bedrag der beweerde schade ontstaan door de daling van den frank zou kunnen teniet doen althans verminderen, maar de hoegrootheid van het schadebedrag ten deze onverschillig is;

dat het hier immers alleen gaat om de vraag, of gedaagde op geldige wijze naar de ten tijde der aanvaring geldende wetsbepalingen gebruik heeft gemaakt van de haar gegeven bevoegdheid om zich als reedster vrij te maken van de op haar als zoodanig in verband met de aanvaring rustende verplichtingen, welke bevoegdheid is geschapen om het reederijbedrijf niet aan te groote risico's bloot te stellen;

dat de omvang der te vergoeden schade daarbij niet ter beoordeeling komt en het herhaaldelijk zal voorkomen, dat het gefixeerde bedrag naast de gevorderde schadevergoeding een willekeurigen indruk maakt;

dat bovendien uit de voorgeschiedenis van de wet van 28 Nov. 1928, waarbij de onderhavige materie opnieuw werd geregeld, blijkt als bedoeling van den wetgever, dat voor ten tijde van hare invoering nog niet afgewikkelde geschillen — zoodat dat ook ten deze het geval is — de bepalingen der oude wet zouden blijven gelden;

O. dat uit de tusschen partijen op 3 April 1930 gesloten overeenkomst blijkt, dat eischeres reeds heeft ontvangen het haar uit het depot toekomende bedrag, zoodat, nu blijkens het voorafgaande dat depot op wettige wijze is gedaan en eischeres alleen eene reserve heeft gemaakt voor het geval dat de Rb. daarover anders mocht oordeelen, de vordering moet worden ontzegd;

dat dus de strijd tusschen partijen over het aantal dagen voor tijdverlies onbesproken kan blijven;

Recht doende: enz.

(Weekblad van het Recht, n° 12.530)

Uit de Pers

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 18 Dec. l.l. deelt het hiernavolgend belangrijk verslag mede over de laatste zitting der

Vereeniging voor wijsbegeerte des rechts

INLEIDING VAN PROF. DOOYEWEERD

De Vereeniging voor wijsbegeerte des rechts heeft gisteren in het gebouw van den Hoogen Raad te 's Gravenhage een vergadering gehouden, gewijd aan een door prof. dr H. Dooyeweerd opgestelde inleiding over «de theorie der bronnen van het stellig recht in het licht der wetsidee». Deze inleiding, opgenomen in de Handelingen der vereeniging, verschijnt in het tijdschrift Mensch en maatschappij van Januari 1933.

Minister Donner woonde de vergadering bij. De voorzitter, prof. Kranenburg, was door ziekte verhinderd, aanwezig te zijn. Mr. S. E. J. M. van Lier, advocaat-generaal bij den Hoogen Raad, presideerde de bijeenkomst.

Prof. Dooyeweerd gaf een mondelinge toelichting tot zijn inleiding, welke hem heeft geleid tot de volgende

CONCLUSIES:

1. Het begrip juridische ontstaansvorm heeft een strenge begrenzing gekregen. Daardoor kan de geheele onvruchtbare discussie over de vereisten van de «gewoonte als rechtsbron» een einde nemen. De indirecte ontstaansvormen van het positieve recht in zijn verschillende enkaptisch verbonden structuren kunnen nimmer afhankelijk zijn van een «longaevus usus» en van een juridisch nimmer te omlijnen «opinio necessitatis».

Het komt hier slechts aan op juridische interpretatie van de indirecte rechtsvormende wilsverklaringen der competente organen, waarvoor een «longaevus usus» ten hoogste een bron van bijzondere zekerheidsgraad kan zijn. Zoo kan b.v. ook de indirecte rechtsvorming op het gebied van het interne staatsrecht (de normen van het «parlementaire stelsel») door de staatsrechtswetenschap beter worden begrepen. De positivistische bronnentheorie kwam er onder Austin's invloed zelfs toe, aan deze normen rechtskarakter te ontzeggen, omdat zij geen «judge-made law» waren. En de theorieën, die aan deze normen den

toets van het traditionele begrip «gewoonterecht» aanlegden, gingen in allen ernst den eisch van een «longaevus usus» en «opinio necessitatis» stellen en kwamen langs dezen weg vaak evenzeer tot negatieve conclusies.

2. De verhouding tusschen directe en indirecte juridische ontstaansvormen kan niet zelve als een delegatieverhouding worden gevat. Immers, de verhouding tusschen directe en indirecte rechtsvorming raakt niet den juridischen ontstaansvorm op zichzelf, doch alleen de wijze, waarop de rechtsvormende wilsverklaring tot stand komt, waaruit zij is te kennen.

Het kan zeer wel zijn, dat de indirecte wilsverklaring van een oorspronkelijk competent orgaan uitgaat (vgl. de normen van het parlementaire stelsel). En ook wanneer zij van een formeel afgeleid competent orgaan uitgaat, kan de delegatieverhouding ter laatste instantie niet beslissend zijn voor de gelding van den inhoud der rechtsvormende indirecte wilsverklaring. Wil een oorspronkelijk competent orgaan indirecte rechtsvorming door een door hem gedelegeerd orgaan tegengaan, dan kan dit nimmer ex ante, doch ex post geschieden.

3. De kern van het rechtsbronnenprobleem is gevonden in het materieel juridisch competentiebegrip en de figuur der enkapsis. Daardoor is een principieel criterium ontdekt voor de onderscheiding van de innerlijk verschillende gebieden van rechtsvorming, terwijl de moderne functionalistische rechtstheorieën steeds weder in de fout van niveellering der structuurverschillen vervallen. De burgerlijke jurisprudentie past dit criterium intuïtief toe, doch kan bij heldere onderscheiding van de materiele competentiesferen, zonder gevaar voor competentie-overschrijding, uitkomen boven haar tot nu toe formalistische standpunt in haar weigering, de leer van het «détournement de pouvoir» op het interne verbandsrecht aan te wenden.

Immers bij de simpele constatering van een gebruik van de competentie in strijd met haar bestemmingsfunctie (vgl. b.v. het geval van de electriciteitsleveringsverordening der gemeente Leeuwarden, in hoogste instantie beslist bij arr. H. R. 8 Febr. 1929) grijpt de burgerlijke rechter niet positief in het interne verbandsrecht in, doch constateert hij juist negatief, dat de gewraakte gezagshandeling daar buiten valt.

4. Definitief is gebroken met het taale misverstand, dat ooit een juridische ontstaansvorm zelfgenoegzaam kan zijn als bron van positief recht en met het onwetenschappelijke dualisme in de bronnentheorie, dat formeel naast materiele bronnen hanteert. Doch evenzeer met de logicistische theorieën, die met behulp van een slechts op moderne rechtstoestanden berekend formeel-juridisch geldingsbegrip (het begrip der delegatie) systematische eenheid in de bronnentheorie willen scheppen.

5. Gebroken is met het dilemma der heerschen-de bronnentheorieën: of in een formalistisch positivisme het recht los van zijn substraatskringen te vatten en het daardoor te verlogiseren, of in een materiele metajuridische instelling de rechtstheorie te laten overvloeien in een naturalistische sociologie, psychologie of romantische historische beschouwing. De zin-souvereiniteit in eigen kring van het recht is gehandhaafd in haar kosmische binding aan de zin-structuur der volle tijdelijke werkelijkheid.

TOELICHTING

In de toelichting tot zijn inleiding gaf prof. Dooyeweerd een uiteenzetting van zijn rechtsbegrip, waarvan de synthetische formules aldus luiden:

1. Het recht is naar den generalen grondzin van zijn wetsidee: «De eenheid in de veelheid, naar de correlatie van maatschaps- en gemeenschapsfuncties, van aan den wil van competente organen toe te rekenen en uit goddelijke beginselen gepositieerde normen met bepaalde betekenis, geldingsgebied en geldingstijd, die naar gronden en gevolgen in den samenhang van veroorloovende en gebiedende functies, door harmonische afweging evenmaat reguleren in de veelheid van menselijke belangen in de zinkern der vergelding».

2. Het recht is naar den generalen gronzin van zijn subjectsidee:

«De eenheid in de veelheid van tot subjectieve wilsfuncties toe te rekenen subject-object-betrekkingen, die plaatselijk en tijdelijk gebonden, in de correlatie van gemeenschaps- en maatschapsbevoegdheden en plichten harer subjecten, naar haar positieve betekenis in overeenstemming met of in strijd met de norm, causaal zijn voor het harmonisch evenwicht der menselijke belangen in de zinkern der vergelding.»

Het begrip «rechtsbron» formuleerde spr. op den grondslag van zijn rechtsbegrip als iederen juridischen vorm, waarin de organen der onderscheiden juridische gemeenschaps- en maatschapskringen binnen hun materiele competentiesfeer, in wederkeerige binding dezer competentiesferen, materiele rechtsbeginselen positiveren tot geldend recht.

BESPREKINGEN

De heer I. van Praag maakte eenige opmerkingen als overtuigd aanhanger van Kelsens «reine Rechtslehre».

De Neo-Kantianen zeggen, dat het recht is een categoriaal denkgebied en de inleider verklaart, dat het is de zinlijke van de volle werkelijkheid, waarbij men echter volledig moet abstraheeren van de volle werkelijkheid. Het resultaat is precies hetzelfde.

Spr. betoogde voorts o.m., dat de «reine Rechtslehre» niet staat of valt met zekere opvattingen van Merkl, ten aanzien van de onjuistheid waarvan spr. het met den inleider eens is.

De heer van Deventer zeide, dat hij, wat betreft den religieuzen oorsprong van het recht, op hetzelfde standpunt staat als de inleider, al zijn zijn religieuze gevoelens vermoedelijk van geheel anderen aard dan die van den inleider.

Prof. Dooyeweerd heeft in zijn inleiding tien verschillende betekenissen van het woord «rechtsbron» nagegaan, maar dit is minder vreeslijk, dan het lijkt, omdat men in de praktijk wel voelt, waarop het aankomt.

Spr. wilde het voorts opnemen voor den logos, die er in de inleiding wel slecht is afgekomen. Men zegt, dat, als men meent, door den logos tot de waarheid te kunnen komen, men veronachtzaamt, wat daarachter ligt, maar wij leven niet meer in de rationalistische periode, toen men meende, met de rede alles te kunnen bereiken. Tegenwoordig is de rede een der middelen, niet

om de oneindigheid te doorgronden, maar om ze te begrijpen in zoverre als ons dit gegeven is.

Spr. sprak niet tegen, wat de inleider heeft gezegd, n.l. dat de staat gerechtvaardigd is om recht te geven, als men daarbij maar bedenkt, dat de staat niet feilloos is, wat de inleider niet in aanmerking schijnt te nemen. Spr. ziet niet in, hoe de historische wetkring den staat recht zou kunnen geven om recht te laten gelden.

Spr. ziet voorts niet in, waarom de maatschapsverhouding niet afhankelijk zou zijn van de gemeenschapsverhouding. Elke rechtsverhouding ontstaat eerst in de verhouding van de individuen onderling. Als Robinson eenzaam op zijn eiland leeft, is er heelemaal geen recht.

De heer Baak vroeg zich af, of de competentie-leer kan leiden tot een opvatting van de verschillende competentiegebieden, zooals prof. Dooyeweerd die heeft voorgesteld. De competenties hebben in den loop der eeuwen groote veranderingen ondergaan. Men denke aan de verhouding tusschen kerk en staat inzake huwelijk, onderwijs e.d.

Is, vroeg spr. voorts, niet het gewoonterecht een recht, waarvan de kennis tot stand komt door het nagaan van de kenbronnen?

Vervolgens werd gepauzeerd.

Na hervatting van de vergadering voerde de heer Von Schmid het woord. Hij noemde het opmerkelijk, dat men thans discussieerde over de calvinistische wijbegeerte van het recht, wat men eertijds niet gedaan zou hebben, waarvoor althans toen geen belangstelling bestond.

De inleider heeft tegenover elkaar gesteld den chaos van wat hij de humanistische beschouwingen noemt en de calvinistische opvatting, welke de gebreken van genoemde beschouwingen mist. Hij heeft de tegenstrijdigheid tusschen de humanistische beschouwingen geniaal aangetoond, maar zou zich op zijn beurt aan tegenstrijdigheid schuldig maken, als hij een calvinistisch denken, dat niet-calvinisten niet zouden kunnen begrijpen, aan de orde stelde in een vergadering, welke grotendeels geacht moet worden te bestaan uit wie dit denken niet kunnen volgen. Wat hier opduikt, is de antithese. In den loop zijner rede merkte spr. op, dat wij ons bewust zijn, dat een calvinistische wetenschap mogelijk is, maar dat daarnaast een andere grondslag kan worden aanvaard.

De taak van het recht is nog steeds niet het construeeren van tegenstellingen, maar het overbruggen daarvan.

Voor het werk van den inleider gevoelt spr. de grootste bewondering. Geweldig vindt spr. zijn arbeid om een calvinistische rechtsfilosofie in het leven te roepen. Maar dit denken gaat geheel in zichzelf op en leeft slechts in zichzelf. De moderne cultuurfilosofie gaat juist daar verbindend te werk, waar de inleider analyseert, en begint daar te analyseren, waar de inleider de synthese aanvaardt als gegeven. Spr. geeft de voorkeur aan het humanistische standpunt, dat zich vrij kan aanpassen aan de ervaringen van de cultuur en het calvinistische standpunt waardeerd in zich kan opnemen, terwijl het calvinistische standpunt gebonden is aan het dogma. Ook ziet spr. er voor het belang van het calvinistische denken een voordeel in, de wetskringen van geloof en al wat met sociale wetenschappen in verband staat, streng te scheiden, zoodat hij in dit opzicht zeker de souverainiteit in eigen kring zal eerbiedigen.

De heer Boasson vroeg, wie de materieel competente man is om het rechtsoordeel uit te spreken. Dat is naar spr.'s mening ieder lid van den kring der wetenschapsbeoefenaars. — Het kerke-lijke laat spr. erbuiten.

Volkomen onduidelijk is spr., wat het juridische element is van den bepaalden kring, waarin de algemeene wetkring werkt. In de inleiding ontbreekt voorts een heel belangrijk element, n.l. het criterium van het positief recht en de normen, die niet positiefrechtelijk zijn maar tenderen het te worden. Hoe denkt zich de inleider de verhouding van de nog niet gerealiseerde gerechtigheid en het positief recht? Ook begrijpt spr. niet, wat de inleider met zijn vergelding bedoelt. Waar is dat element b.v. ten aanzien van de kwestie van het geven van onderwijs in een bepaalden geest?

De inleider voorts wil per se één rechtsbron hebben, maar nooit te vermijden is, dat naast de rechtsbron van het ideaal door de menselijke beperktheid en organen moeten zijn, die zeggen: dat is recht.

Als de inleider consequent is, moet hij bij dat individualiseren van zijn verschillende sferen zoo ver gaan, dat hij ten slotte bij den individu terecht komt. Want alle zinssferen komen ten slotte terecht bij den individu.

ANTWOORD VAN PROF. DOOYEWEERD

Prof. Dooyeweerd, de debatten beantwoorden-de, zeide, volstrekt niet van meening te zijn, dat de wetenschap de dienare is der theologie. Deze zelf is een wetenschap, ja, een vakwetenschap. Wat de wortel aller dingen is, is de religie. Jegens den heer Von Schmid merkt spr. op, dat ten slotte elk stelsel, diep doorgedacht, voert tot een geloofshouding. Daaraan ontkomt men niet. Men begint te poneeren. Dat de rede souverain is, kan men niet bewijzen. Maar dat de religieuze binding zou leiden tot conservatisme, ontkende spr. beslist. Het calvinisme heeft in zijn bloeitijd aan de spits gestaan van alle richtingen, die voortuit wilden. Men denke aan Calvijn en het renteverbod.

Het typeerende van den feodalen tijd is het ontbreken van een krachten, centralen staat, maar dit is heel iets anders, dan de verbanden en wetskringen, waarvan spr. gewag maakt. De kerk bracht in de middeleeuwen de eenheid veel meer tot stand dan de staat, die een oneindige versnippering was. Spr.'s decentralisatiegedachte raakt in geen enkel opzicht de krachtige positie van den staat, welks verband een centrale eenheid is. Ten scherpste heeft hij dan ook steeds afgewezen de federalistische staatstheorieën van Oost-Europa. Dat, zooals de heer Von Schmid meent, spr.'s stelsel ons terug zou voeren naar een voorbijgegangene periode, is onjuist.

Ten aanzien van de positie, die de gewoonte kan innemen, merkte spr. op, dat hij het gewoonterecht bestreden heeft, omdat de gewoonte, de Uebung, niet anders is dan een kenteeken, waaruit de interpretatie, die altijd in het recht noodig is, besluit, dat de competente organen positief recht gewild hebben. Het geheele element van de opinio necessitatis, ontbeert elke scherpte en is niet juridisch. In den wereldoorlog vertoonde het volkenrecht allerlei leemten. Zoo werd het in een zeer korte spanne tijds aangevuld met den regel,

dat dulkbooten de bevoegdheid hadden, schepen op te brengen. Maar daarbij was geen opinio necessitatis. Spr.'s bezwaar tegen het gewoonterecht ligt hierin, dat men de gewoonte niet kan verheffen tot rechtsbron.

Jegens den heer Van Praag merkte spr. op, dat Kelsens heele vormenstelsel eenvoudig een leeg raam is voor een zuiver naturalistische beschouwing van het recht en dat hij het geheele recht maakt tot een abstracten denkvorm, een eenvoudige formule gevende, welke bewijst, dat de eenvoud niet altijd het kenmerk van het ware is.

In den loop zijner beantwoording betoogde spr. aan de hand o.m. van een polemiek tusschen De Savornin Loman in De Nederlander en Levy in het Handelsblad over de verhouding tusschen staats- en kerkrecht, aan de hand ook van beschouwingen van Thorbecke over de positie der onzichtbare en zichtbare kerk, enz., dat te bespeuren valt een doorgaande ineenstrengeling van competente sferen, met behoud van elks zelfstandigheid.

Tegenover den heer Van Deventer betoogde spr., getracht te hebben in zijn begrip «rechtsbron» de verschillende eenzijdigheden van de betekenissen van het woord, in zijn inleiding vermeld, te vermijden en bij de rechtsbron, georiënteerd aan het rechtsbegrip, aan alle elementen, formele en materiele, recht te doen wedervaren.

Den heer Boasson antwoordde spr., dat men het natuurrecht beschuldigd heeft van verwarring van rechtsbegrip en wetsidee. Thomas van Aquino ziet echter het positief recht als een positivering van het natuurrecht. Aristoteles deed uitspraken in denzelfden geest. Ook een bestudeering van Hugo de Groot leert, dat de beschuldiging onjuist is.

Jegens den heer Baak verklaarde spr., de basis der historie wel op den voorgrond te hebben gesteld.

Nooit heeft de Christelijke kerk genoegen genomen met een staatsingrijpen in wezenlijk interne kwesties.

De voorzitter dankte prof. Dooyeweerd voor zijn inleiding en toelichtingen en voor wat hij als bestuurslid heeft gedaan. Hij dankte ook den minister voor zijn aanwezigheid en de debaters voor hun opmerkingen. Hiermede was de vergadering geëindigd.

Prof. Gerbrandy en Mr. U. D. van Buuren hebben de rekening en verantwoording over 1931 gecontroleerd. Den penningmeester werd décharge verleend.

Prof. Kranenburg werd herkozen als voorzitter en jhr. dr. J. von Schmid als secretaris. Als bestuurslid werd in de plaats van prof. Dooyeweerd, die niet herkiesbaar was, prof. Gerbrandy gekozen.

Wetgeving

WET HOUDENDE VERLENGING VAN ZEKERE UITZONDERLIJKE BEPALINGEN IN ZAKE VAN HUISHUUR

ALBERT, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. — Een nieuwe bijkomende verlenging van zes maanden wordt verleend aan de huurders en onderhuurders van vaste goederen of gedeelten van vaste goederen, die, op den datum van 31 December 1932, beschermd zijn door de wet van 28 December 1931, waarbij zekere uitzonderlijke bepalingen in zake huishuur verlengd worden.

Art. 2. — De nieuwe en bijkomende verlenging wordt verleend onder de bij de wet van 28 December 1931 bepaalde voorwaarden.

Art. 3. — De tegenwoordige wet zal uitvoerbaar zijn van 1 Januari 1933 af.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den «Moniteur» bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 30n December 1932.

WET TOT VERLENGING VAN DE WET VAN 28 DECEMBER 1931 WAARBIJ TIJDELIJK HET TOELATEN VAN NIEUWE WISSEL-AGENTEN VERBODEN WORDT.

ALBERT, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Enig artikel. — Over de toelating van nieuwe wisselagenten bij de beurzen voor openbare fondsen van het Rijk zal niet worden beslist tot op het oogenblik waarop de wet tot herziening van titel V, boek I, van het Wetboek van Koophandel van kracht wordt, en uiterlijk tot 1 Januari 1934.

Deze wet wordt van kracht ten dag waarop zij in het Staatsblad bekendgemaakt wordt.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den «Moniteur» bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 30n December 1932.

Rechterlijk leven

RECHTERLIJKE ORDE

Bij koninklijk besluit van 29 December 1932 is aan den heer Lheureux (A.), op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in de rechtbank van koophandel te Antwerpen.

NOTARIAAT

Bij koninklijk besluit van 29 December 1932 is tot notaris ter standplaats Tongerlo benoemd, de heer Sterkens (M.-F.-A.), candidaat-notaris, te Ekeren, ter vervanging van wijlen den heer Moortgat.

Uitgever: Drukk. «Themis»

Korte Riddersstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95